

THEMA: TROOSTVOLLE HERHALING!

Waarom herhaling?

Wel, je zou dit artikel eigenlijk niet verwachten na het lijden, het sterven aan het kruis, de begrafenis. En dan opeens nog dat zinsdeel: "Nedergedaald ter helle".

Het antwoord wat er op gegeven wordt is in ieder geval heel goed en terecht. Maar het artikel zelf daar zou je over kunnen denken, waar komt dat vandaan. Is dat artikel in het apostolicum terecht gekomen omdat toen de kerk min of meer Rooms begon te worden, meende dat Christus na Zijn dood naar de hel is geweest, om daar Zijn overwinning te verkondigen? En om daar vele zielen uit de gevangenis te bevrijden? Daarmee in verband staat dan ook weer de leer van het vagevuur.

Ja, het zou best kunnen, dat dat artikel niet zo maar oorspronkelijk bedoeld is als een herhaling, om nog eens de nadruk te leggen op het lijden en sterven van de Heere Jezus Christus, maar dat daar toch een gedachte achter schuil ging, die we bij de Rooms en ook bij Luther nog tegen komen: Dat Christus naar de Limbus Patrum, de voorburg van de vaderen is afgedaald, en de Oud Testamentische gelovigen heeft bevrijd, en dat Hij daar ook als Overwinnaar Zijn overwinningslied voor de Satan laten horen.

In ieder geval, de uitleg van dit artikel door de opstellers van de Heidelbergse Catechismus gaat helemaal die kant niet heen. En daarom hoeven we ons ook niet al te druk te maken naar de achtergrond van dit artikel: "Nedergedaald ter helle". Niet dat wij dat feit op zich loochenen, dat Jezus is nedergedaald ter helle, maar net zoals de Catechismus dat gaat uitleggen, zien wij dat vervuld in Zijn lijden, inzonderheid aan het kruis, waar Hij door God en mensen verlaten is geweest. Dat beschouwen wij als een dodelijk tijdsgewricht, waarin God, maar ook de boze machten en krachten zich allen op Hem hebben gericht. God in Zijn verberging, en de boze geesten in hun aanvallen op deze Zoon des mensen.

Maar kom, laten wij eens op het antwoord gaan letten.

Wij hebben het genoemd, een troostrijke herhaling.

"Waarom volgt daar: Nedergedaald ter helle?"

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

"Opdat ik in mijn hoogste aanvechtingen verzekerd zij, en mij ganselijk vertrooste."

Een heel persoonlijk antwoord. In mijn ik, in mijn hoogste aanvechtingen. De Heidelberger maakt hier een praktisch uitstapje naar de gelovige, de getrooste zondaar. En spreekt over zijn aanvechtingen, maar ook de troost die er uit het lijden en sterven van de Heere Jezus te verkrijgen is.

Maar wat is dat dan, mijn hoogste aanvechtingen?

Ja, dat is moeilijk te omschrijven. Soms denk je met een zeker heimwee, als je de oude psalmen zingt, je hoort van strijd en overwinning, van benauwdheid en van droefenis, dat je met een zeker heimwee in die zin daar aan denkt van, hé, wat was God ook in het gemis aanwezig in de levens van deze mensen. Wat hebben ze geroepen, gebedeld, gesmeekt: Doe een teken mij ten goede.

De Gods-vraag op zich lijkt wel niet aan de orde te komen. Dat was zo vast, zo zeker, als je die psalmen leest. De Heere kon Zich verbergen, de Heere kon Zich aan een mens onttrekken. De Heere kon straffen. Maar de Heere wás er.

En dat is nu iets, misschien wel een van de hoogste aanvechtingen van de tijd waarin wij leven.

Ja, ik zeg niet dat die oude strijd en die oude klanken nu vreemd zijn. Zeker niet!

Het gaat mij nu echter om te trachten aan te duiden, wat is de nood van de mens van deze tijd.

Iedere tijd heeft zijn eigen kenmerk, en zijn eigen eigenaardigheden, z'n eigen moeiten en zorgen. Je kunt zeggen: Ja, het komt in principe wel op hetzelfde neer. Maar toch, er is een grote genuanceerdheid in de ervaringen van mensen, de strijd van de mensen door de eeuwen heen.

Vandaar dat dat massieve, dat vaste, wat je ook kunt vinden in de Catechismus, in de formulieren, in de belijdenisgeschriften, dat, ja daar staat de moderne mens, de jeugd zo met grote ogen naar te kijken, of naar te luisteren.

Dat onaantastbaar vaste, dat God ís! En dat een ieder die tot God komt moet geloven dat Hij ís, en een Beloner ís dergenen die Hem zoeken.

De tijd waarin wij leven - niet dat je de tijd de schuld kunt geven, dat begrijp je wel -maar de verzoeking, de machten van de duisternis, die hebben op de mensen van de twintigste eeuw een speciaal stempel gedrukt. Het stempel van het vraagteken. Soms een uitroepteken: Geen God!

Die strijd waarin mensen zo dreigen ten onder te gaan is vaak niet: Waarom verbergt Gij U in tijden van benauwdheid? Maar: Is het wel waar? Het hele levensgevoel van de mens die als het ware uit de beslotenheid van het gezin, van de kerkelijke kring is uitgetreden.

Voor 100%, zou je zeggen, deel neemt aan het wereldgebeuren. Aan techniek en wetenschap. Aan de mogelijkheden van de wetenschap in deze eeuw. De mens die niet meer zo gekenmerkt wordt, die kerk, als dat kleine kuddeke dat van de Vader het Koninkrijk krijgt belooft. Maar dat te midden van al die miljoenen, miljarden mensen zijn weg gaat door dit leven. Met heel andere vragen, heel andere problemen vaak dan onze voorouders.

Dat alles heeft een stempel gedrukt op de mensen van nu. De aanvechtingen kunnen er

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

nu duidelijk aanwezig zijn, niet in de vorm van: Zou God Zijn genâ vergeten? Maar: Waar is God? Wie is God? Wat merk je van God? Wat kun je er concreet mee doen? Hoe kan het in je leven functioneren? In dat leven wat wij leven en onze kinderen? Wat betekent het in de wereld waarin wij staan? Op het werk, in het onderzoek, in de studie? De moderne mens, vaak heel zakelijk, kijkt er tegen aan vaak in de vorm van: Ja, wat heb ik daar nu aan? Van alle dingen moet je toch weten wat je er aan hebt? Je studie, alles wat je onderneemt, je hebt er een doel mee. Het is allemaal min of meer ingeklemd in een bepaalde weg die je wilt gaan, of een bepaald doel wat je wilt bereiken. De één hoger, de ander lager, dat doet verder niets ter zake.

En datzelfde gevoel komt dan ook boven bij deze vragen, bij: "God". Het is net alsof de jeugd soms een beetje geïrriteerd zegt: Nu ja, zeg dan gewoon, wat heb ik daar nu aan. Toch ben ik er van overtuigd dat de Heere God Zich niet heeft onttrokken, ondanks dat. Ik ben er van overtuigd dat de Heere God toch door gaat. Ik ben er ook van overtuigd dat het de genade van God is als we als ouderen een sleutel mogen krijgen - ik zeg het heel menselijk - om met de kinderen van deze tijd te mogen spreken. Om een woord te vinden wat verstaan wordt.

Want je kunt natuurlijk zeggen, ja goed, met een zekere hang naar het verleden, en nog eens extra met de vuist beklemtoond van: Ja, wij moeten ons niet aanpassen, maar zij moeten zich aanpassen. En zoals God vroeger gedaan heeft zo doet Hij het nog. Allemaal op zichzelf wel waarheden, op zichzelf wel goed bedoeld misschien ook. Of misschien juist niet goed bedoeld. Misschien is men bang, misschien zijn de oudere mensen ook bang omdat ze geconfronteerd worden met dingen waar ze zelf ook weet van hebben, die ze weg willen stoppen. Zelf ook die hoogste aanvechtingen: Waar is God? Waar is God, wat merk je van God? Alles gaat toch gewoon door? Wij hebben toch altijd geloofd dat er bepaalde grenzen zijn. Nu, wat hebben die grenzen nu nog voor zin? De mensen stappen over alle grenzen heen. Op alle terreinen van het leven stappen de mensen over de grenzen heen, en God grijpt niet in. God doet niets.

De mensen knoeien overal mee. De mensen zijn in staat om een soort supermensen te gaan maken. En om te zorgen dat er geen ongelukkige mensen meer geboren worden. En eventueel mensen die sterk zijn, resistent zijn tegen allerlei ziekten en kwalen.

En wat doet God dan? De mensen raken toch het leven zelf aan? Ze grijpen toch in, in het begin? En waar is God dan? Het zou wel eens kunnen zijn - want onze ouderen staan ook weer niet zó ver van ons af, het zijn ook mensen van deze eeuw, van deze tijd - dat ze zelf dat gevoel hebben van 'waar is God'. Wat zich bij de één uit in het gezegde van: Ja, je hoort nooit meer dat er iemand bekeerd wordt, je hoort dit niet meer, je hoort dat niet meer, wat lezen de mensen nu nog tegenwoordig. Wat doen ze nu noch werkelijk, ik kan het allemaal niet begrijpen. Zo uiten ze zich, maar het is een gevoel.

Het kan een gevoel zijn, een uiting van persoonlijke innerlijke verwarringen, aanvechtingen, iets wat je niet wilt weten. Dat je ook leeft in de tijd waarin dat algemene levensgevoel, ondanks alle angsten die er zijn, ondanks alle raadsels die er zijn, ondanks het feit dat het druk is in alle inrichtingen waar mensen in nood proberen hulp te vinden, maar waarbij men ondanks dat toch niet denkt aan God als de levende God, Die er ís. Die zegt: Ken Mij in al uw wegen, en Ik zal uw paden recht maken. Dat staat er wel, maar het functioneert toch niet?

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

Dat vraag je omdat je christelijk bent, omdat je naar de kerk gaat. Omdat je - zo zegt men het vaak - een geloof hebt. Dan vraag je het ook aan de Heere God, daarom! Maar vraag je het dan ook omdat Hij de Levende, Aanwezige is? Zonder Wie wij niets vermogen?

Misschien dat ik hiermee iets noem van de hoogste aanvechtingen die iedere tijd verschillend zijn. Als je, laat ik zeggen een paar eeuwen geleden hier een preek over zou horen, dan zou je kunnen horen over: Wat zijn de hoogste aanvechtingen? De zonde. Vooral de boezem-zonden, de lievelingszonden. En terecht, dat is heel terecht. Dan de wereld, je eigen vlees en bloed. De wereld, je eigen verdorven natuur, de wereld. Wordt ook genoemd. En alle aanvallen van de duivel. Dat is allemaal waar.

Maar het is net of het nu toch nog weer anders is. Of dat alles in een leegte terecht gekomen is waarbij het niet meer gaat over: Heere, waar bent U? Maar: Bent U er? Bent U er? Waar bent U?

Nu begrijp je wel dat ik daar geen antwoord op kan geven. Ik zie wel veel dingen waar je over nadent, wat je eens met elkaar bespreekt, maar ik bedoel, ik weet niet hoe ik helpen kan.

Mag ik nu zoals vanmiddag, mag ik dat zien als iets - met Gods hulp - proberen aan te dragen. Iets wat de Heere kan gebruiken om te helpen, dat zou al een grote zegen zijn. En dat we toch - want daar komt het op neer - dat we zo naakt, zo nihilistisch, zo dwaas als we zijn met al onze wijsheid, toch tegen alles in bij wat men noemt 'het naakte geloof' gebracht mogen worden, en gehouden mogen worden, tegen alles in. En je zult zien waar dat gebeurt daar komt ook dat oude weer terug.

Waar dat naakte geloof mag werkzaam zijn, daar ga je met innerlijke blijdschap ook weer zingen: Zouden Gods beloftenissen, - nu ja met blijdschap? met innerlijk verdriet - eeuwig haar vervulling missen? Dan is er ook vaak weer die doorbraak van de Heilige Geest naar de andere kant. Dan kan het zo sterk zijn dat het ook zo vast en zeker is dat God is, en dat alles wat Hij zegt waar is. Maar dan zijn we vaak zelf eerst als het ware kopje onder gegaan. Dan zijn we zelf in die malle molen geweest. Dan hebben we het - al lopen we er niet mee te koop - voor de Heere God bekend: Dat ben ik, die ongelovige, die atheïst, die nihilist, die mens in een wereld en een leven zonder God. Waar God geen plaats inneemt. Die het zonder God denkt te kunnen rooien, en hij root het toch niet, maar dan hoeft God er ook nog niet aan te pas te komen. Dat gevoel van die eendagsvlieg. Een beetje fladderen, een beetje vlinderen in de zon, in het licht. Nu ja, dan is het afgelopen. Dat is ons leven. En daar heeft een mens toch ook min of meer recht op.

Ja, mij schoot te binnen, straks, wat ik onlangs noemde op de kerkeraad, een kort woordje vooraf, dat we lazen uit Efeze 6. Daar staat: "Wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed". Dat betekent: Het is niet een strijd zoals twee mensen met elkaar kunnen vechten. Waar je kunt winnen en verliezen, je iets terug kunt doen. Waar je krachten kunt meten. Dat kan een spannende strijd zijn en een inspannende strijd. Maar, zegt Paulus aan de gemeente, wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed. Hij zegt er dan wat bij.

Hij zegt er bij: Maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers van deze wereld, der duisternis van deze eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

lucht. Dat kwam toen net in die tijd, dat ik dat las - alweer een poos geleden - en dat ik daar enigszins mee bezig was ook in het onderzoek naar de achtergronden van deze woorden. En mag ik dat nu eens als achtergrond van die aanvechtingen, die hoogste aanvechtingen, gebruiken. Ik had het niet in de bedoeling, maar het kwam zo even terug in de gedachten.

Wij hebben de strijd dus niet tegen vlees en tegen bloed, maar tegen de overheden, de machten, de geweldhebbers der wereld, de duisternis van deze eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Wat is dat toch?

Hoe moet je je dat voorstellen? Betekent dat dat wij de strijd hebben tegen bijvoorbeeld Reagan of Gorbatsiov of Gomeini, die geweldhebbers van deze eeuw? Zijn dat de machten? Dat wij de strijd hebben tegen de overheid? Daar waar de overheid verkeerde beslissingen neemt, verkeerd denkt? Nu, dat zal er misschien ook wel bij horen, maar er is meer.

Ik kan dat nu allemaal natuurlijk niet precies op een rijtje zetten. U moet dus bepaalde dingen even zo aannemen.

Als je dat leest dan kom je tot dit beeld: Naar Bijbels begrip is de lucht, die om de aarde is, vol met machten, overheden, rangen en standen zeg maar, geweldhebbers, duisternis, daar is de lucht vol van.

Wat zijn dat dan? Dat zou ik zo niet kunnen zeggen. Misschien zijn het bepaalde geesten van een bepaald soort. Ik durf het geen 'stemmingen' te noemen, maar het is er. Je kunt ze niet zien. We houden er ook veel te weinig rekening mee heb ik gezien. Echt waar. We zijn er helemaal niet op bedacht dat we aan alle kanten bloot staan aan de machten.

Ik bedoel hier niet iets occults, iets geheimzinnings. Nee, iets wat je duidelijk in het Woord van God kunt vinden. In de Evangeliën, in de brieven van de apostelen. Daar kun je onder andere ook lezen hoe de machten en de krachten en de heerschappijen door Jezus Christus als het ware ontmaskerd zijn op Golgotha. In Zijn leven, in Zijn sterven, in Zijn lijden.

Wat is dat dan geweest? Laat ik een voorbeeld noemen, dan weten wij waar we mee te maken hebben.

Jullie hebben misschien op school, de ouderen nog met meer heugenis, persoonlijk, de groei naar de oorlog meegemaakt. Daar was een macht, een duistere macht. Dat kon je zo niet zien, direct, nee. Want die machten, die geweldadige duistere machten, die zonder dat menselijke weten in die mensen kwamen, die gingen de werkloosheid te lijf. Die gingen die achterlijke toestanden te lijf op het platteland. Werk - brood - ideaal. Een ideaal om voor te leven, en desnoods om je leven ervoor te wagen. Bijna iedereen kwam zonder dat hij er erg in had in het veld van die macht, die overheden, die geweldhebbers.

Als het ware een wet van Meden en Perzen, waar je je niet aan kon onttrekken. Je kreeg er een tic van mee. De één meer, de ander minder. Het hing gewoon in de lucht, zeggen de mensen dan. De spanning, de verwachting: Wat staat er te gebeuren. De mensen waren precies in een stemming dat die overheden en die machten, die geweldhebbers precies op tijd infiltrerden.

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

Niet alleen bij de economen, niet alleen bij de generaals, maar ook bij de dominees en de pastoors. Als je de plaatjes ziet - nu wordt je akelig - als je het nu ziet, het is nu weer een andere tijd, maar als je nu de plaatjes ziet, en je ziet die dikke geestelijken met een groot kruis, en die staan dan bij die machtige generaals met die specifieke gezichten. En je ziet dan hoe ze zegenen. Dan zeg je nu: Hoe is het toch mogelijk geweest?

Niet allemaal! Er zijn er ook honderden uit de weg geruimd, die het zagen. Die het zagen: We hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de geestelijke machten en overheden en heerschappijen uit de lucht. Die waarschuwd, maar die gingen de gevangenis in. Die werden uit de weg geruimd.

Wij moeten voorzichtig zijn, door te zeggen: Hoe is het mogelijk? Want miljoenen heel gewone mensen zoals u en ik, die zijn gegrepen door een macht. Ze zagen niet dat het een macht van de duisternis was. Dat zagen ze niet. Wil je wel geloven dat soms die machten en overheden een gunstige werking hebben?

Soms is er een macht die speelt in op een gevoel van zuiverheid, op sexueel gebied bijvoorbeeld. Dan krijg je weer een tijdperk zoals je in het verleden gehad hebt. Dan zie je alles weer veranderen. Dat is goed. Dat kan goed zijn. Bij sommige volken die op deze wereld hebben geleefd en gewoond, daar zie je hoe, honderden jaren, soms duizenden, die mensen bewaard zijn. Dat ze konden bestaan doordat ze een bepaalde macht erkenden en voor een bepaalde wet hebben gebogen. Hetzij in de vorm van ouderverering, voorouderverering ook wel, daar konden ze bij blijven bestaan. Dat was het behoedende element.

Het komt niet altijd uit dat die machten, die overheden, dat die zo'n duivels karakter kunnen dragen. Dat komt niet altijd uit.

In de oorlog, en in de aanloop tot de oorlog zie je dat ook zo. Je ziet van mensen die er bovenop komen. Dorpjes die totaal naar de a-sociale kant waren afgezak, die zie je weer gloriëren. Het gaat goed, de fabriekspoorten gaan weer open, de mensen hebben werk en brood en een ideaal.

Maar, zodra een macht, een overheid, een geweldhebber, hetzij dat hij gebruik maakt van het rechtvaardigheidsgevoel, of het reinheidsgevoel, zodra zich iets gaat ontpoppen als dé regel, hét ideaal waar alles aan opgehangen wordt, dan gaat het fout. Dan gaat het onherroepelijk fout. Dan ga je er aan kapot, dan gaan andere mensen er aan kapot. Dan moet of de Jood, of de zigeuner, of weet ik wat, die moet het ontgelden. Want het is een macht die infiltreert uit de lucht in een mens als de tijd er rijp voor is.

Het is iets afschuwelijks, als je er aan denkt, waar wij allemaal aan bloot staan.

Maar nu staat er, ik meen in de Kolossen, Filippen, nee, Kolossen, dat Jezus Christus de machten in het openbaar heeft ten toon gesteld.

Die macht, die hoogste aanvechting, omdat we het vaak niet zien, omdat we zo graag de zekerheid willen, het ideaal, het doel. Er staat dat Jezus Christus aan het kruis die machten heeft geopenbaard, tentoongesteld. Dat wil zeggen: Ontmaskerd. Hij heeft laten zien hoe vreselijk het is, de aanvechting van de machten.

Hoe liet Jezus dat zien?

Nu gaan we eens even letten op de kerk. Wat was de kerk in Zijn dagen? Natuurlijk, net als in de laatste oorlog en in de tijd daarvoor, waren er mensen die het gezien hebben, mensen die de Heere vreesden, mensen die bang geweest zijn. Maar nu in het

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

algemeen genomen, hoe was dat?

Nu, de kerk was een macht. Een godsdienstige, orthodoxe macht. Het leek heel wat, je had honderden geboden, honderden verboden, je had van alles en nog wat, regels en nog eens regels. Je kon precies weten wat mag, wat niet mag, het was gestroomlijnd. Ergens had het een goede kant zou je zeggen.

Want toen de Joden uit de ballingschap gekomen zijn, toen hebben ze gezegd: Dit mag nooit meer gebeuren. Laten we toch rekening houden met de Wet, met de beginselen. Maar ze hadden geen erg dat die beginselen een macht werden. En dat die beginselen ze van de levende God afhielden. En dat ze hebben gewerkt en geloofd met een leer, met een starheid. Ze zagen de aanvechting niet, dat ze God kwijt waren. En dat ze eigenlijk zich nu vergaapten aan de regels en de reglementen. En dat ze het volk overstroonden met hun inzicht en wijsheid. Dan wordt de macht een duivelse macht. Dan is het een geweldhebber van deze eeuw.

Toen kwam Jezus, de Zoon van de levende God en de Zoon des mensen. Hoe zou het nu gaan? Want als het nu goed is, zou je zeggen, dan moet er wat gebeuren. Dan moet er iets.....

Daar kwam die macht, die haatte. Die macht, dat gewelddadige. Dat zogenaamde rijk van het licht blijkt een rijk van de duisternis te zijn, van de eerste beginselen van deze wereld. Het kon lang goed gaan, het kon lang een conserverende werking hebben op het volk dat ze bij elkaar bleven, dat ze de voorvaderlijke woorden hebben bewaard.

Maar nu komt de Zoon van de levende God, en nu zie je die macht in al zijn duivelse duistere praktijken naar buiten kruipen. Er zitten daar nota bene eerwaarde mannenbroeders, net zoals in de laatste eeuw. Eerwaarde mannenbroeders die zitten daar te oordelen.

Die zeggen: Wij hebben een wet. Niet: Wij hebben een God. Wij hebben een wet, die wet is god geworden. Die wet is de macht geweest, daar hebben die geestelijke boosheden in de lucht op ingespeeld. Toen ze dat volk dat uit de ballingschap kwam, huiverend, trillend op hun benen: Tjonge-jonge, nog één zo'n klap, en dan is het afgelopen met ons. En nu: Dat moet nooit meer gebeuren! Daar hebben die boze machten op ingespeeld.

Ze hebben synagoges gebouwd, oh, ze hebben van alles gedaan. Goede dingen, goede dingen! Maar uiteindelijk werd de macht als het ware, dat werd god! En toen heeft men met diezelfde macht God verworpen. Jezus Christus ter dood veroordeeld. Toen werd die macht openbaar door Jezus Christus tentoongesteld. Toen die mensen daar allemaal stonden te schreeuwen: "Kruis Hem, kruis Hem!" Toen ze daar bij het kruis liepen te lachen: "Hij heeft anderen verlost, laat Hij Zichzelf....." Toen kwam uit wat je aan de machten en de overheden hebt. Als dat je god is. Als dat je goden zijn, hoe mooi het ook is. Hoe gunstig het ook uit kan werken soms.

Maar als die machten en die krachten en die overheden voor ons een soort god zijn, nu berg je dan maar! Want dan staan inderdaad de dominees en de paters zo om de verdervende wapens te zegenen. En dan gebruiken de generaals het woordje 'de voorzienigheid'. Dan gaan ze de communisten uitroeien, dan gaan ze dit doen en dat doen.

En kinderen, en ouderen, wij allemaal, maar ik zou het graag bij de kinderen op schoot willen leggen: Zie eens op die waarschuwendende woorden van Paulus. 'Wij hebben de

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen die geweldhebbers, de overheden, de machten, de ideologieën, de mens die zichzelf en zijn weten en zijn kunnen tot god maakt'.

Die machten zijn allemaal onttroond. De kerk is van zijn voetstuk gevallen toen Jezus Christus ter dood werd veroordeeld. Het Romeinse recht is van zijn voetstuk gevallen toen Pilatus oordeelde dat hun eis geschieden zou.

Het gewone volk is van zijn voetstuk gevallen, want ze riepen eendrachtig: "Kruis Hem!". De ware gelovigen - om die term te gebruiken - waren in geen velden of wegen te bekennen, de duisternis nam de overhand in hun harten.

Oh, en nu het niet kunnen peilen, het niet kunnen zien, dat is juist het gevaarlijke.

Mag ik dat even de hoogste aanvechting noemen, nu? NU! Die macht die gekomen is nu de mensheid er rijp voor is omdat de mensen alles kunnen.

Omdat, jaren geleden schreef een professor al in een artikel: Binnen tienduizend jaar is het menselijk geslacht verspreid over het heelal, met een Bijbeltekst: "Alles zet Gij onder zijn voeten", de mens. De spookachtige voorstelling die wij voorgeschoteld krijgen, daar is de tijd rijp voor. Omdat de mensen de wetenschap zo ver, onder Gods toelating, hebben vermenigvuldigd dat, we gaan nog wel dood, maar toch, maar toch.....We gaan vooruit.

En nu, het hing eigenlijk in de lucht. Daar komt die geest uit de lucht die we niet kunnen zien, en die speelt in op dat gevoel. Dat levensgevoel. En dat is nu in deze tijd zo'n aanvechting. Want de mensen zeggen wel eens: Doe jij ergens aan? Ja, dan zijn er mensen al die zich schamen om te zeggen: Ik ga naar de kerk. Want zo ligt het in het algemeen niet. Er hangt iets heel anders in de lucht.

Naar de kerk gaan? Welnee, dat doe je toch niet. Je kunt tóch wel goed zijn, zo redeneert men. Je hoeft daarom toch nog geen beest te zijn. Je kan tóch wel gelovig zijn? Ondertussen blijkt tegelijkertijd een reuze aantal machten en krachten van de gelegenheid gebruik te maken om dat vacuüm weer op te vullen. Zwarte kunst en allerlei spiritistische bewegingen, kinderen al, die iets doen met glaasjes en allerlei gekke dingen meer. Mensen die iedere horoscoop lezen. Maar allemaal die machten die in een uiterste krachtsinspanning, nu de wereld op een einde gaat, proberen om de mensen allemaal bij God, bij het Woord vandaan te krijgen of vandaan te houden.

Wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed.

"Opdat ik in mijn hoogste aanvechtingen." Komt het wel eens bij je op, zou het waar zijn? Je kan wel eens zeggen: Ik heb het zelf uit Zijne mond gehoord, maar de mens is zo gespleten. De mens is zo Luther heeft er wel eens aan getwijfeld dat er een God zou zijn. Is er wel een God?

Ja, heb je het wel eens gedacht? Dat hoef je niet te zeggen, zo bedoel ik het niet. Je hoeft geen onzeker geluid te geven. Maar weet je er van? Van die aanvechting die alles ondermijnende aanvechting. Dat alles relativeren, alles, alles, alles wegedeneren, platredeneren. Totdat je alleen maar wat zakelijks, een slogan of een ideologie over houdt om voor te leven. Wat zich dan ook meestal niet verder uitstrekt dan dit leven.

Aanvechtingen.

Aanvechtingen, dat alles zetten op die ene wissel waar geen besef meer is van de

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

kortstondigheid, de vergankelijkheid, de nietigheid, het verschijnen voor God.

Nu, "Opdat ik in mijn hoogste aanvechtingen verzekerd zij, en mij ganselijk vertrooste dat mijn Heere Jezus Christus door Zijn onuitsprekelijke benauwdheid, smart, verschrikking en helse kwelling, mij verlost heeft".

Als God mij verlaat - nu, dat kan niet in die zin, dan kan ik niet leven. Laten we het zo zeggen: Als God Zich terug trekt, weet je waar de plaats dan door opgevuld wordt? Door de zonde. Godverlatenheid dat betekent zonde, ongerechtigheid. Dat betekent duivels, dat betekent ten prooi vallen aan de machten en overheden. Dat is nu het grote wonder van Jezus Christus, toen Hij van God verlaten werd, toen Hij niets meer had, helemaal niets in een leeg Albert Verweij spreekt meen ik in één van zijn gedichten over een koud "O, vlam van passie in een koud heelaal".

Dat is ondenkbaar, Jezus Christus van God en mensen verlaten. Het aller-, allerergste. Toen lag het voor de hand dat Hij zou zeggen: Is er wel een God? Wie is God? Toen zou het voor de hand hebben gelegen dat Hij gevloekt had op God en op de mensen. Toen zou het voor de hand liggen, net als dat het bij ons ligt, dat we afscheid van God nemen en afscheid van de mensen. 'Zegen God, vloek God en sterf', afgelopen.

En in die ontzagelijke aanvechting en strijd heeft de Heere Jezus Christus de handen, de armen van Zijn ziel, uitgestoken naar God. "Mijn God, Mijn God - toen er geen God meer was - waarom hebt U Mij verlaten?" Hij werd tot zonde gemaakt, Hij werd een vloek. Maar Hij vloekte niet, Hij veranderde niet in een vloek. Maar al zag je het bloed en de tranen over Zijn gezicht lopen - wat moet dat vreselijk zijn geweest - en dan te horen in de stikdonkere nacht: "Mijn God".

Naar God toe vallen, naar God toe.

Dat mag nu de troost zijn, ook vandaag.

De zekerheid van die - bijna zou ik zeggen - God-loze mens. Van die mens die met zoveel dingen besprongen wordt. Van die mens die opgeëist wordt door al die machten en overheden die wij als zodanig niet herkennen. Die soms zo mooi naar voren komen. Maar die eigenlijk god willen zijn in ons leven. Ze willen god zijn.

In Jezus Christus, in Zijn vasthouden, in Zijn geloof, Voleinder van het geloof, daarin mogen we nu getroost worden.

Ja, soms heb je wel eens het gevoel, maar dat is misschien te overdreven, dan zie je ons allemaal bij elkaar. Met onze kinderen, moderne kinderen, kinderen die vaak veel meer weten dan wij, en dan heb ik wel eens ingedacht - een beetje fantasie misschien - op een ogenblik huilden we allemaal. In een gevoel van radeloosheid, in een gevoel van leegheid. En toen opeens, opeens werden de handen ineens geslagen. Opeens kwam er niet een macht uit de lucht, maar de macht van de Geest van het Leven, van Jezus Christus. En daar zijn we allen naar gaan zingen:

'Uw macht is groot, Uw trouw zal nooit vergaan.

Al wat U ooit beloofd hebt, zal bestaan.'

En er was niemand bij die zei: Geloof je dat? Maar door de tranen, door de leegte heen blonk iets van dat geloof. Van de macht van Gods genade, nochtans, NOCHTANS. Het is alles waar, het is alles trouw.

CATECHISMUS ZONDAG 16 VRAAG 44

Daartoe wil nu de Heidelberger ons als het ware leiden.

Welke machten er zijn, ze trekken wel verschillende jasjes aan, soms is het: Waar is God? Dit is god. Dan is het: Er is geen God, dat ben je zelf. Dat moet je zelf zien te worden. Maar, Jezus Christus heeft ons laten zien: Ze deugen niet.

Doet aan, de gehele wapenrusting Gods. Dan gaan we terug naar dat oude Woord dat waarheid is. Dan zeggen we: Lieve Heere, geef mij ook een helm en een borstwapen waar die vurige pijlen op afketsen. En wil mijn voeten schoeien met de bereidwilligheid van het Evangelie.

Wil ons mensen in deze tijd, ook met deze aanvechtingen waar niets voor veilig is, wil ons samen bij Uw trouw brengen, of terug brengen. Zodat we midden in de verwarring onze hoofden mogen opsteken. Elkaar mogen erkennen, herkennen in Hem, in Zijn ontferming, in Zijn liefde.

Dat is het perspectief. Maar het is ook echt perspectief. Misschien dat een of andere wetenschapper zou zeggen: Je bent nu helemaal aan het fantaseren. Maar ik kán het niet prijsgeven, dat is het perspectief. Het ene perspectief uit het bloed en de wonden, uit de God-verlatenheid van dat Kind, Christus Jezus.

Voorzeker, daarin is al onze hoop.

En Hij zal ons geleiden tot de dood toe.

Daarom, je kunt alles niet met een mesje snijden en met een schaarje knippen. Je kunt wel zeggen: Ja, maar we moeten eerst maar eens bekeerd, we moeten eerst maar eens dit. Och, wat is bekeerd? Wie zijn wij en wat zijn wij? Wij hebben nodig Zijn hulp, Zijn bijstand, Zijn Woord, Zijn Evangelie!

Ook dit Woord, opdat we niet versagen, maar dapper wederstand doen. En als we in de put zinken, niet blijven zitten. Maar kijken. Boven in de put zie je toch een stukje van de blauwe lucht. En als het boven ook donker is dan zie je nog een ster. En als je geen ster ziet dan is daar toch boven alles dat eeuwig blijvende Woord: Ik ben met u al de dagen.

AMEN